

Õiguskantsler

Hr Meelis Paavel
juhatuse esimees
Eesti Töötukassa
info@tootukassa.ee

Teie 06.04.2015 nr 3-1/2538

Meie 15.05.2015 nr 7-4/150283/1502198

**Soovitused õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks
Isikliku sõiduauto kasutamise nõue töökohale kandideerimisel ja
pöördumisele vastamine**

Austatud hr Paavel

Tänan Teid 06.04.2015 kirjaga nr 3-1/2538 antud põhjaliku vastuse eest.

Läbiviidud menetluse tulemusena olen seisukohal, et Eesti Töötukassa rikkus karjääriinfo spetsialisti leidmiseks korraldatud konkursil põhiseaduse § 12 lõike 1 teisest lausest tulenevat võrdse kohtlemise põhimõtet, seades üheks kandideerimise tingimuseks isikliku sõiduauto kasutamise. Selline tingimus andis kandideerimisel eelise varandusliku seisundi alusel. Samuti ei järginud Eesti Töötukassa pöördumisele vastamise kohustust, kui jättis vastamata avaldaja 19.11.2014 kirjale.

Seisukoht kujunes järgmiselt.

I Menetluse asjaolud ja käik

1. Avaldaja leidis, et Eesti Töötukassa diskrimineeris teda varalise seisundi tõttu, sest karjääriinfo spetsialisti töökohale kandideerimise tingimuste kohaselt oli nõutav isikliku sõiduauto kasutamise võimalus. Kandideerimisprotsessi käigus teatas värbamisfirma talle, et teda ei valitud järgmisesse vooru põhjusel, et ta oli toonud kandideerimisel välja, et tal ei ole võimalik isiklikku sõiduauto kasutada. Avaldaja tõi esile, et Töötukassa rõhutas talle saadetud vastuses sõiduki kasutamise kriitilist tähtsust. Avaldaja leidis, et sõiduki kasutamise kriitilist tähtsust ei tohi võrdsustada isikliku sõiduauto kasutamise kohustusega. Seda enam, et Eesti Töötukassa on avalik-õiguslik organisatsioon, mis viib ellu riigi poolt pandud eesmärgid. Avaldaja märkis, et Eesti Töötukassa seisukohast saab järeldada aga, et töötamiseks ja riigile pandud ülesannete täitmiseks on inimene kohustatud selleks omama isiklikku vara – isiklikku sõiduauto. Kui inimese varanduslik olukord ei võimalda peres pidevalt pidada ühte või enam isiklikku sõiduvahendit, siis tal puudub ka ligipääs tööturule. Sõiduki kasutamine või transpordiliigi valik ei ole seotud oskustega tööülesannete sooritamisel. Transpordiks saab olla ühistransport, renditransport, ametitransport ja vajadusel ka töötaja isiklik transpordivahend (töötaja ja tööandja kokkuleppel kaasnevate kulude kompenseerimisega). Avaldaja leidis siiski, et isikliku sõiduvahendi kasutamist ei saa nõuda. Kohustuslikuks nõudeks antud ametikohale

kandideerimisel saaks pidada vastava kategooria juhiloa olemasolu. Eeltoodust tulenevalt leidis avaldaja, et teda diskrimineeriti varalise seisundi tõttu.

2. Pöördusin 06.03.2015 kirjaga nr 7-4/150283/1501021 Teie poole avalduses esile toodud asjaolude täpsustamiseks. Edastasite oma vastuse 06.04.2015 kirjaga nr 3-1/2538.

3. Menetluse materjalidest nähtuvad järgmised andmed.

4. Selgitasite, et Eesti Töötukassa avalik-õigusliku juriidilise isikuna võtab kõik töötajad tööle töölepingu alusel, korraldades selleks sisemise või avaliku konkursi.

5. Töötukassa korraldas avaliku konkursi karjääriinfo spetsialisti töökohale. Konkursi läbiviimiseks kasutati värbamisfirmat. Värbamisfirma kohustus muuhulgas läbi viima avaliku konkursi, korraldama eelvaliku (hindama sobivaid kandidaate esitatud dokumentide ja läbiviidud grupitöö tulemuste põhjal). Töötukassa teatas värbamisfirmale nõuded kandidaadile.

6. Värbamisfirma avaldas 17.09.2014 läbi portaali CVOnline tööpakkumise karjääriinfo spetsialisti töökohale. Kuulutuse kohaselt otsiti Töötukassa meeskonda karjääriinfo spetsialiste Tallinnasse ja Harjumaale, Raplamaale, Lääne-Virumaale, Ida-Virumaale, Pärnumaale, Tartumaale ja Võrumaale.

7. Kriteeriumid töökuulutuse järgi (kuulutuses kasutatud sõnastust „Ootame Sinult“): 1) positiivset ellusuhtumist ja julget pealehakkamist; 2) oskust säravalt esineda ja töötada grupiga; 3) oskust iseseisvalt oma tööd planeerida ja olla hea meeskonnamängija; 4) kõrgharidust valdkonnas, mis toetab tööülesannete täitmist; 5) vähemalt üheaastast noortega töötamise kogemust; 6) eesti keele suurepärasest valdamist, lisaks vene keele oskust suhtlemistasandil; 7) väga head arvutikasutamise oskust; 8) võimalust kasutada tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduautot. Lisaks oli kuulutuses märgitud, et „Eriti rõõmustame, kui lisaks eelnevale tunned hästi tööturu olukorda ja arenguid.“

8. Värbamisfirma selgituste kohaselt hinnati lisaks võrdsete kandidaatide puhul motivatsioonikirja põhjal Töötukassa esindajatega suuliselt läbi räägitud kriteeriume: 1) selgelt väljendatud tugev sisemine motivatsioon töötada noortega ja noorte heaks; 2) kirjeldatud soov ja oskus leida kontakti noortega „võrdne võrdsega“ tasemel; 3) väljendatud valmisolek ja oskus kasutada töös aktiivõppe- ja kaasavaid meetodeid; kaasavate lähenemiste väärtustamine.

9. Värbamisfirma viis läbi eelvaliku ning esitas Töötukassale dokumentide ning grupitöö voorude järgselt lõppvoorude kandidaadid, kellega Töötukassa personaliosakond viis läbi töövestlused.

10. Kandideerimisvoore oli kolm: (1) dokumentide voor – CV ja vabas vormis kirjutis, miks inimene soovib kandideerida karjääriinfo spetsialisti ametikohale (selle viis läbi värbamisfirma); (2) praktiline grupitöö voor, kus kandidaadid näitasid oma esinemisoskust. Igas grupis osalesid 3-5 kandidaati, kus igapähe oli üksikhaaval ülesandeks grupi ees esitleda ja algatada grupis arutelu etteantud tööturuga seotud teemal (viis läbi värbamisfirma); (3) töövestluse voor, mille viisid läbi Töötukassa töötajad.

11. Kokku oli Tartumaa karjääriinfo spetsialisti kohale 52 kandidaati. Dokumentide voorust pääses edasi 12 kandidaati.

- 12.** Avaldaja esitas 30.09.2014 värbamisfirmale CV ja motivatsioonikirja/kandideerimisvalduse.
- 13.** Avaldaja teatas, et 15.10.2014 teavitas värbamisfirma teda e-kirjaga konkursi käigust. Talle teatati muu hulgas järgmist: „Kahjuks Te ei osutunud valituks järgmisesse kandideerimisvooru. Soovime edu edaspidistel kandideerimistel.“
- 14.** Avaldaja sõnusti saatis ta 15.10.2014 värbamisfirmale e-kirjaga järgmise päringu: „Kirjutate, et järgmisesse vooru pääsesid ainult need, kes vastasid maksimaalselt kõikidele kuulutuses toodud nõudmistele. Sellest, ja teie kirjas järgnevast selgitusest järeldan, et on olemas hindamise tabel iga kandidaadi kohta. Soovin, et edastaksite mulle minu kandidatuuri hindamise tabeli.“
- 15.** Avaldaja teatel vastas värbamisfirma 16.10.2014 avaldaja päringule. Vastuses ei olnud mainitud, kas hindamistabelid koostati või mitte. Värbamisfirma vastus oli järgnev: „Teie CV-s oli märgitud, et Teil puudub isikliku sõiduauto kasutamise võimalus, seepärast me Teid järgmisesse vooru ei valinud.“
- 16.** Avaldaja märkis, et 22.10.2014 saatis ta värbamisfirmale täpsustava kirja, milles muu hulgas tõi esile, et: „Ametikoht, kuhu värbate töötajaid, ei saa iseenesest eeldada kohustust isikliku sõiduauto kasutamiseks. Isikliku sõiduauto kasutamine on üks võimalustest tööülesannete sooritamiseks ja eeldab ennekõike tööandja ja töötaja vahelist kokkulepet. Karjääriinfo spetsialisti ametikoht eeldab ennekõike teadmisi ja kogemusi. See, et töö käigus tuleb külastada erinevaid õppeasutusi, on pelgalt transpordiküsimus, millel puudub igasugune seos tööks vajalike teadmiste ja oskustega. Kogu tööprotsessi saab korraldada, tuginedes ühistranspordi kasutamisele. Isikliku sõiduauto olemasolu on kõrvaline, ega välista töötamist antud ametikohal.“ (koopia kirjast lisatud). Avaldaja teatas, et vastust tema 22.10.2014 päringule ei järgnenud.
- 17.** 14.11.2014 saatis ta kirja Eesti Töötukassale, milles avaldas arvamust kujunenud olukorrast.
- 18.** 18.11.2014 vastas Eesti Töötukassa järgmise kirjaga: „Täname Teid töötukassa vastu huvi tundmast ning kandideerimast karjääriinfo spetsialisti ametikohale. Samuti täname Teid tagasiside eest, mille andsite karjääriinfo spetsialisti konkursi kohta.“ Kirjas oli märgitud, et „Kandidaatidelt ootasime muuhulgas võimalust kasutada tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduautot. Järgmisesse vooru valis meie koostööpartner [...] kandidaadid, kes vastasid kõikidele töökuulutuses nimetatud ootustele, see tähendab, et lisaks soovitud haridusele, töökogemusele jm töökuulutuses nimetatud oskustele oli nendel kandidaatidel ka isikliku sõiduauto kasutamise võimalus. Karjääriinfo spetsialisti töö hõlmab suure võrgustiku loomist ja partnerite külastamist (sh noorteorganisatsioonid, ettevõtted), samuti koolidega suhtlemist ning nende külastamist. Maapiirkonnas on sõiduki kasutamise võimalus kriitilise tähtsusega, et töötaja võiks vajalikud tööalased sõidud optimaalselt korraldada. Paraku jäid erinevates Eesti piirkondades järgnevatest konkursi voorudest välja mitmed kandidaadid, kel puudus isikliku sõiduauto kasutamise võimalus. Usun, et leiate peagi sobiva töö, kus isikliku sõiduauto kasutamise vajadus ei ole sedavõrd oluline.“
- 19.** 19.11.2014 saatis avaldaja täpsustava kirja Eesti Töötukassale. Avaldaja osutas vastuseks, et Töötukassa kirjas kirjeldatud olukorral puudub vähimigi kokkupuude kohustusega, nagu peaks töötaja omama isiklikku sõiduvahendit, ning märkis, et kohustuslikuks nõudeks saab antud ametikohale kandideerimisel olla vastava kategooria juhiloa olemasolu. Antud ametikohale kandideerimisel (vähemasti esimeses voorus), saavad olla hindamise kriteeriumid haridus, kogemused, oskused. Ta märkis, et transpordiliigi valik ei ole seotud oskustega tööülesannete

sooritamisel. Transpordiks saab olla ühistransport, renditransport, ametitransport ja kui vaja, siis ka töötaja isiklik transpordivahend, kuid karjääriinfo spetsialistile ei saa seada primaarseks kohustuseks isikliku sõiduvahendi kasutamise kohustust. Töötukassa ei vastanud tema kirjale.

20. Oma 06.04.2015 vastuses esitasite järgmised selgitused konkursi läbiviimise ning pöördumistele vastamise kohta.

20.1. Dokumentide voorust pääsesid edasi 12 kandidaati, kes vastasid kõikidele kuulutusel esitatud nõuetele, samuti hinnati kandidaatide kaaskirju. Dokumentide vooru kohta vahepealset tagasisidet värbamisfirma ei andnud. Praktilisest grupitöö voorust pääsesid edasi kandidaadid, kes olid edukad esinejad. Värbamisfirma andis Töötukassale tagasiside kõikide (12) grupitöö voorus osaleja kohta. Töötukassa tegi valiku, keda värbamisfirma tagasiside ning CV-de ja kaaskirjade põhjal töövestlusele (lõppvoor) kutsuda. Töötukassa leidis konkursi käigus sobiva töötaja karjääriinfo spetsialisti kohale.

20.2. Hindamistabeleid värbamisfirma Töötukassale ei edastanud. Värbamisfirma esindaja esitas 06.04.2015 e-kirjas Töötukassale selgituse, mille põhjal valis värbamisfirma CV-de alusel kandidaate grupitöö vooru: „... Esiteks lähtusime töökuulutusel toodud kriteeriumidest ning võrdsete kandidaatide puhul hindasime lisaks Töötukassaga eelnevalt läbi räägitud ja kokku lepitud kompetentse – mõlemad on toodud alljärgnevalt. Grupitöö vooru pääsesid ainult need kandidaadid, kelle puhul olid täidetud kõik järgnevad töökuulutusel nõutud tingimused: [...] võimalus kasutada tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduauto.“

20.3. Selgitasite, et isikliku sõiduauto kasutamise nõue kajastus avaldatud tööpakkumises. Märkisite selles osas järgmist.

- a) Karjääriinfo spetsialisti töö hõlmab suure võrgustiku loomist ja partnerite külastamist (sh koolid, noorteorganisatsioonid, ettevõtted). Maapiirkonnas on sõiduki kasutamise võimalus kriitilise tähtsusega, et töötaja võiks vajalikud tööalased sõidud optimaalselt korraldada.
- b) Nõue kasutada tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduauto ei olnud kehtestatud imperatiivsena, see oli kehtestatud võimalusena ning andis eelise kandidaatidele, kellel see võimalus oli olemas.
- c) Töötukassas ei ole sellise profiiliga tööd seni olnud ning seetõttu ei ole teistel Töötukassa konkurssidel ja ametikohtadel sellist nõuet kohaldatud.
- d) Isikliku sõiduauto kasutamise nõuet ei ole määratletud asutusesisestes õigusaktides, küll on kehtestatud põhimõtted isikliku sõiduauto ametisõituteks kasutamise kulude hüvitamiseks.
- e) Töötukassa ei nõua töötajatelt isikliku sõiduauto kasutamist ning teistel ametikohtadel puudub selleks ka üldiselt vajadus. Karjääriinfo spetsialisti töö eripärast tulenevalt oli tegemist erandliku sooviga.
- f) Isikliku sõiduauto kasutamise kohustust ei ole töölepingutes, sh karjääriinfo spetsialisti töölepingus, kokku lepitud.
- g) Töötukassa töötajad kasutavad võimalusel töösõituteks isiklikku sõiduauto, Töötukassa ametiauto või ühistransporti, sh taksot Töötukassa kulul. Töötajad, kellele on ametiauto tulenevalt tööülesannetest kaustusse antud, kasutavad seda pidevalt. Töötukassal on neli ametiauto, kusjuures maakondlikest osakondadest on ametiauto ainult Ida-Virumaal.
- h) Kuna Töötukassa ei ole seadnud töötajatele isikliku sõiduauto kasutamise nõuet, ei saa Töötukassa sellel alusel ka töölepinguid üles öelda ning praktikas ei ole seda ka tehtud.

20.4. Selgitasite, et avaldaja ei pääsenud karjääriinfo spetsialisti konkursil dokumendivoorust edasi, sest ta ei vastanud kõikidele nõutud kriteeriumitele hariduse, kogemuste ja oskuste osas. Avaldaja CV-st selgus, et tema noortega töötamise kogemus on alla ühe aasta (5 kuud).

Töötukassa eeldas vähemalt ühe aasta pikkust noortega töötamise kogemust. Avaldaja ei osutunud sobivaks kandidaadiks mitte ainult põhjusel, et tal puudus isiklik sõiduauto, vaid ka põhjusel, et tal oli ebapiisav kogemus noortega töötamise osas. Noortega töötamise kogemus on karjääriinfo spetsialisti puhul üks olulisemast eeltingimustest.

20.5. Märkisite, et avaldaja saatis Töötukassale 04.11.2014 kirja, millele Töötukassa vastas 18.11.2014. Avaldaja saatis 19.11.2014 Töötukassale e-kirja. Avaldaja poolt 19.11.2014 saadetud kiri sisaldas vastust Töötukassa 18.11.2014 kirjale, milles ta jäi jätkuvalt oma algsele seisukohale ning ta ei esitanud täiendavalt täpsustavaid küsimusi, s.t selgitustaotlust. Seetõttu ei pidanud Töötukassa vajalikuks 19.11.2014 kirjale vastata.

20.6. Leidsite, et Töötukassa ei ole avaldajat ega teisi kandidaate diskrimineerinud ega kõrvaldanud kandideerimisest isikliku sõiduauto kasutamise võimaluste puudumise tõttu. Töötukassa ei ole rikkunud võrdse kohtlemise põhimõtet.

21. Lisaks andis Töötukassa ametnik 29.04.2015 e-kirjaga täiendavalt vastuseks minu nõuniku poolt telefoni teel esitatud küsimusele järgmised selgitused. Töötukassa üldosakonna juhataja ja värbamisfirma esindaja arutasid pärast pakkumuse kinnitamist tööpakkumise tingimusi. Töötukassa selgitas värbamisfirmale, et üksnes isikliku sõiduauto kasutamise tingimuse täitmata jätmine ei jää takistuseks, kui kandideerija vastab kõigile teistele tingimustele, kuid võrdsete kandidaatide seas annab see eelise. Sellest tulenevalt jäi kuulutusse tekst: „Ootame võimalust kasutada isiklikku sõiduautot“. Üldosakonna juhataja selgituste kohaselt ei tehtud majanduslikke kalkulatsioone isikliku sõiduauto kasutamise kulude kohta. Isikliku sõiduauto kasutamise vajalikkust vaadeldi aspektist, et see võimaldaks tööülesandeid just maapiirkonnas operatiivsemalt täita – maapiirkonnas tööülesannete täitmiseks on ühistranspordi kasutamine vägagi ajamahukas. Vastuskirjas avaldajale lähtus üldosakonna juhtaja just eelnevast, rõhutades sõiduauto kasutamise vajalikkust maapiirkonnas (vastuseks avaldaja väitele, et kogu tööprotsessi saab korraldada tuginedes ühistranspordi kasutamisele).

II Õiguskantsleri seisukoht

22. Kõnealusel juhul on põhiküsimuseks, kas Eesti Töötukassa rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet seoses kandideerimisel isikliku sõiduauto kasutamise võimaluse nõudmisega. Samuti tõusetub küsimus pöördumistele vastamise kohustuse järgimisest.

1. Võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine

23. Põhiseaduse § 12 lg 1 näeb ette, et kõik on seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu.

24. Seega on põhiseaduse kohaselt keelatud kellegi diskrimineerimine mh tema varalise seisundi tõttu. Põhiseaduslik võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldub kõigi avalikku võimu teostavate isikute ja asutuste suhtes.

25. Riigikohus on leidnud, et põhiseaduse § 12 lõikes 1 sisalduv võrdsuspõhiõigus on piiratav igal põhiseadusega kooskõlas oleval põhjusel.¹ Ühtlasi peab piirang olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.²

26. Diskrimineerimise keelu sisu on täpsemalt avatud võrdse kohtlemise seaduses (VõrdKS). VõrdKS § 1 lõike 1 kohaselt on selle seaduse eesmärk tagada isikute kaitse diskrimineerimise eest rahvuse (etnilise kuuluvuse), rassi, nahavärvuse, usutunnistuse või veendumuste, vanuse, puude või seksuaalse sättumuse tõttu. Võrdse kohtlemise seaduse reguleerimisala on piiritletud ning võrdse kohtlemise seaduses ei ole täpsemalt reguleeritud diskrimineerimist isiku varalise seisundi tõttu. VõrdKS § 2 lõikes 3 on toodud aga esile, et antud seadus ei välista võrdse kohtlemise nõudeid töösuhetes VõrdKS § 1 lõikes 1 nimetatata tunnuste alusel, eelkõige perekondlike kohustuste täitmise, sotsiaalse seisundi ja töötajate huvide esindamise või töötajate ühingusse kuulumise, keeleoskuse või kaitsevæeteenistuse kohustuse tõttu.¹ Riigikohus on pidanud võimalikuks võrdse kohtlemise seaduse kohaldamist ka teatud juhtudel, kus konkreetset diskrimineerimistunnust ei ole küll võrdse kohtlemise seaduses nimetatud, kuid see tuleneb muust seadusest, sest võrdse kohtlemise seadus sätestab tervikregulatsiooni võrdset kohtlemist puudutavate vaidluste lahendamiseks.³

27. Kuna võrdse kohtlemise seaduses on avatud diskrimineerimise keelu sisu, siis on vastavaid mõisteid võimalik üldjuhul silmas pidada ka põhiseadusliku diskrimineerimise keelu kohaldamisel, kui põhiseadusliku normi erisused ei tingi teisiti. Vastavalt VõrdKS § 3 lõikele 1 tähendab võrdse kohtlemise põhimõte, et ei esine diskrimineerimist sama seaduse § 1 lõikes 1 nimetatud tunnuse alusel. VõrdKS § 3 lg 2 järgi on diskrimineerimine otsene, kui kõnealuse seaduse § 1 lõikes 1 nimetatud tunnuse tõttu koheldakse ühte isikut halvemini kui on koheldud, koheldakse või võidakse kohelda teist isikut samalaadses olukorras.

28. Järgnevalt käsitlen küsimust, kas kõnealusel juhul esines erinev kohtlemine varalise seisundi tõttu seoses isikliku sõiduauto kasutamise nõudega.

29. Vastuses teabe nõudmisele tõite esile, et avaldaja ei pääsenud konkursil dokumendivoorust edasi, sest ta ei vastanud kõikidele kriteeriumitele hariduse, kogemuse ja oskuste osas. Teatasite, et tema CV kohaselt oli tal noortega töötamise kogemust alla ühe aasta (5 kuud), kuid Töötukassa eeldas vähemalt ühe aasta pikkust noortega töötamise kogemust. Märkisite, et avaldaja ei osutunud sobivaks kandidaadiks mitte ainult põhjusel, et tal puudus isiklik sõiduauto, vaid ka põhjusel, et tal oli ebapiisav kogemus noortega töötamise osas. Ühtlasi tõite vastuses teabe nõudmisele esile, et isikliku sõiduauto kasutamise nõue ei olnud kehtestatud imperatiivsena. Märkisite, et antud tingimus oli kehtestatud võimalusena ning andis eelise kandidaatidele, kellel see võimalus oli olemas. Lisasite, et Töötukassa selgitas seda värbamisfirmale enne konkursi toimumist.

30. Kahjuks ei saa pidada veenvaks Töötukassa selgitusi selle kohta, et isikliku sõiduauto kasutamise nõue ei olnud värbamise läbiviimisel imperatiivne tingimus.

31. Töökuulutusest nähtub, et isikliku sõiduauto kasutamise võimalus oli selgesõnaliselt määratletud ühe kandidaatidele seatud tingimusena. Kuulutuses oli kasutatud sõnastust „Ootame Sinult [...] võimalust kasutada tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduauto“. Seda tingimust ei

¹ RKÜKo 07.06.2011, nr [3-4-1-12-10](#), p 31. Riigikohus osutas samas, et kui erinev kohtlemine põhineb isiku tahtest sõltumatutel tunnustel, tuleb üldjuhul õigustuseks leida kaalukamad põhjendused.

² RKÜKo 07.06.2011, nr [3-4-1-12-10](#), p 31, 35.

³ RKHKo 17.05.2010, nr [3-3-1-13-10](#), p 12-13.

olnud mingil viisil eristatud muudest kandidaadile seatud tingimustest. Samuti nähtub Töötukassa selgitustest, et võrdsete kandidaatide korral oleks isikliku sõiduauto kasutamise võimalus andnud eeliseisundi.

32. Lisaks edastas avaldaja väljavõtted värbamisfirmalt laekunud vastustest, kus oli väidetud, et avaldaja ei pääsenud dokumendivoorust edasi põhjusel, et tal ei olnud võimalik kasutada isiklikku sõiduauto. Värbamisfirma on rõhutanud oma vastuses, et dokumendivoorust pääsesid edasi ainult need kandidaadid, kelle puhul olid täidetud kõik töökuulutuses nõutud tingimused, millest üks oli võimalus kasutada tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduauto. Kuigi teatasite, et Töötukassa oli värbamisfirmat teavitanud, et isikliku sõiduauto kasutamise võimaluse puudumine kandideerimist ei välistanud, tuleb värbamisfirma selgitustest ning avaldajale saadetud vastusest siiski üheselt esile, et isikliku sõiduauto kasutamise võimalust võeti arvesse kui üht täitmisele kuuluvat tingimust otsustamaks dokumendivoorust edasipääsemist.

33. Ka Töötukassa 18.11.2014 vastuses avaldajale on nenditud, et kandidaatidelt oodati m.h võimalust kasutada tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduauto. Ühtlasi on märgitud, et järgmisesse vooru valis koostööpartner kandidaadid, kes vastasid kõikidele töökuulutuses nimetatud ootustele, s.t et neil oli ka isikliku sõiduauto kasutamise võimalus. Seega, vastusest avaldajale tuleb üheselt esile, et kandidaatidelt oodati tööülesannete täitmiseks isikliku sõiduauto kasutamise võimalust ning põhjendati selle vajalikkust.

34. Märkisite, et isikliku sõiduauto kasutamise vajadust rõhutati Töötukassa 18.11.2014 kirjas vastuseks avaldaja väitele, et kogu tööprotsessi on võimalik korraldada kasutades ühistransporti. Nendin, et kuigi avaldaja on oma kirjas viidanud ühistranspordile kui alternatiivile, tuleb tema kirjast siiski selgelt esile argument, et isikliku sõiduauto kasutamise nõue ei ole kohane parima kandidaadi väljaselgitamiseks. Lisaks viitas avaldaja oma 19.11.2014 vastuses selgelt ka muudele alternatiividele transpordiküsimuse lahendamiseks, kuid sellele Töötukassa ei vastanud.

35. Värbamisfirma ega Töötukassa ei ole oma vastustes toodud esile muid põhjendusi, miks avaldaja ei pääsenud edasi järgmisesse kandideerimisvoorud. Seega oli isikliku sõiduauto kasutamise nõue määratletud kandideerimisel selge tingimusena ning nii värbamisfirma kui Töötukassa vastustest avaldajale nähtub, et kandidaatide valikul sellest ka lähtuti. See tähendab, et isikliku sõiduauto kasutamise nõue oli kõnealusel juhul eristavaks tingimuseks.

36. Seega on vaja järgnevalt hinnata, kas Töötukassa poolt isikliku sõiduauto kasutamise nõude kehtestamisel oli olemas legitiimne eesmärk ning kas nõue on proportsionaalne.

37. Teie vastusest tuleb esile, et isikliku sõiduauto kasutamise nõue oli kehtestatud põhjusel, et karjääriinfo spetsialisti töö nõuab väga palju ringisõitmist (hõlmab suure võrgustiku loomist, partnerite ja koolide külastamist) ning maapiirkonnas on sõiduki kasutamise võimalus kriitilise tähtsusega, et töötaja võiks vajalikud tööalased sõidud optimaalselt korraldada.

38. Sellest põhjendusest tuleb esile, et konkreetse töökoha ülesannete täitmine eeldab seoses suure ringisõitmise vajadusega võimalust kasutada sõiduauto. Samas ei esitanud Töötukassa põhjendusi, miks oli vajalik just isikliku sõiduauto kasutamine ning mis takistab Töötukassat ametialasteks sõitudeks üldjuhul ametiauto kasutamise võimaldamist. Ka Töötukassa ametniku täiendavatest selgitustest tuli esile, et kandideerimistingimuste määratlemisel ei kaalutud isikliku sõiduauto kasutamise asemel alternatiivina ametiauto kasutamise võimalusi, samuti ei hinnatud erinevate lahenduste kulukust.

39. Riigikohus on leidnud, et iseenesest on võimalik riigi raha otstarbekat ja säästlikku kasutamist käsitada legitiimse eesmärgina võrdsuspõhiõiguse riive põhiseadusega kooskõla hindamisel.⁴

40. Kõnealusel juhul ei ole Te aga toonud esile põhjendusi selle kohta, mis põhjusel oli kandideerijale seatud just isikliku sõiduauto kasutamise nõue võrreldes ametiauto kasutamise võimalusega. Teie põhjendused puudutavad sõiduauto kasutamise vajalikkust, kuna ühistranspordi kasutamine oleks ajaliselt väga ebaotstarbekas. Seega ei ole Te esile toonud mingeid ülekaalukaid põhjendusi, miks peeti vajalikuks just isikliku sõiduauto kasutamise nõude seadmist.

41. Töötaja värbamisel on eelduseks, et kandidaatide hulgast valitakse välja parim töötaja vastavate tööülesannete täitmiseks, arvestades tema oskusi, haridust ja muid tööülesannete täitmisega seonduvaid omadusi. Avalikus sektoris peaks parima töötaja leidmine olema iseäranis oluline, et tagada vastava ameti- või töökoha eesmärkide saavutamist. Põhiseaduse kohaselt on keelatud diskrimineerimine teatud inimese olemuslike tunnuste tõttu, m.h varalise seisundi tõttu.

42. Isikliku sõiduauto kasutamise nõue seab fookusesse küsimuse, kas töökohale kandideerijal on olemas teatud esemeline vahend (vara) töö tegemiseks. Seega, sõiduautot omaval või kasutaval inimesel oli võimalik antud töökohale kandideerida, ilma sõiduauto kasutamise võimaluseta inimesel aga ei olnud. See tähendab, et antud nõude tõttu ei pruukinud kandideerimine olla võimalik inimesel, kes muude omaduste tõttu oleks töökohale seatud nõudeid sisuliselt täitnud. Seega, antud nõude kehtestamise tulemusena võis tekkida olukord, kus edukas kandideerimine ei osutunud võimalikuks inimestel, kes oleksid oma oskuste, hariduse või kogemuse poolest olnud töökoha eesmärgi ja täidetavaid ülesandeid arvestades selle jaoks kõige sobivamad.

43. Menetluse materjalidest tuleb esile, et antud töökoha ülesannete täitmiseks oli vajalik palju ringi sõita. Selleks pidas Töötukassa oluliseks just sõiduauto kasutamise võimalust. See tähendab, et sõiduauto on vahend, mille abil peab konkreetne töötaja saama oma tööülesandeid täita. Üldjuhul on tööandja ülesanne tagada töötajale töö tegemiseks vajalike töövahendite olemasolu. Põhimõtteliselt on võimalik leppida töötajaga kokku, et töötaja kasutab tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduautot ja tööandja maksab selle eest hüvitist, kuid tegemist ei saa üldjuhul olla töötaja kohustusega.

44. Nõustun avaldajaga, et kui töökohaga kaasnevate ülesannete täitmine eeldab sõiduauto kasutamist, siis võib olla põhjendatud tingimus, et töötajal on olemas teatud kategooria juhtimisõigus. Seda ei saa aga samastada nõudega kasutada tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduautot.

45. Eeltoodut arvestades olen seisukohal, et Eesti Töötukassa rikkus põhiseaduse § 12 lg 1 teisest lausest tulenevat võrdse kohtlemise põhimõtet varalise seisundi tõttu, seades karjääriinfo spetsialisti ametikohale kandideerimiseks isikliku sõiduauto kasutamise nõude.

46. Kõnealusel juhul ei ole võimalik teha ettepanekut rikkumise kõrvaldamiseks, sest kõnealune konkurss on juba lõppenud. **Seetõttu palun Töötukassal võtta eelpool kirjeldatud põhimõtteid arvesse ning järgida võrdse kohtlemise põhimõtet edasiste konkursside läbiviimisel.**

⁴ RKÜKo 06.01.2015, nr [3-4-1-18-14](#), p 59.

2. Pöördumisele vastamine

47. Avaldaja saatis Töötukassale 04.11.2014 kirja, milles väljendas oma arvamust isikliku sõiduauto kasutamise nõude põhjendamatu kohta. Töötukassa vastas avaldajale 18.11.2014, esitades põhjendused sõiduauto kasutamise vajaduse kohta. Avaldaja saatis 19.11.2014 Töötukassale täiendava e-kirja. Selles kirjas tõi avaldaja taaskord esile oma põhjendused, et Töötukassa poolt esile toodud argumendid isikliku sõiduauto kasutamise vajaduse kohta puudutavad vaid sõiduauto kasutamise vajadust, mitte seda, et kandideerijal peab tingimata olema võimalus kasutada isiklikku sõiduautot.

48. Vastuses teabe nõudmisele leidsite, et avaldaja jäi 19.11.2014 kirjas jätkuvalt oma algsele seisukohale ega esitanud täiendavalt täpsustavaid küsimusi, s.t selgitustaotlust. Seetõttu ei pidanud Te vajalikuks tema 19.11.2014 kirjale vastata.

49. Märgekirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (MSVS) § 2 lg 1 sätestab, et märgekiri kõnealuse seaduse tähenduses on isiku pöördumine, millega isik: 1) teeb adressaadile ettepanekuid asutuse või organi töö korraldamiseks või valdkonna arengu kujundamiseks; 2) annab adressaadile avaliku elu ja riigivalitsemisega seotud teavet. Vastavalt sama seaduse § 2 lõikele 2 on selgitustaotlus antud seaduse tähenduses isiku pöördumine, milles isik: 1) taotleb adressaadilt teavet, mis eeldab adressaadi käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist; 2) taotleb MSVS §-s 3 sätestatud õiguslase selgituse andmist.

50. Minu hinnangul oli avaldaja pöördumise puhul tegemist märgekirjaga, sest avaldaja juhtis Töötukassa tähelepanu asjaolule, et isikliku sõiduauto kasutamise nõue oli põhjendamatu kandideerimise tingimus. Teise, 19.11.2014 kirja saatis ta vastuseks Töötukassa 18.11.2014 kirjale. Selles kirjas avaldaja mitte lihtsalt ei korranud oma varasemat seisukohta, vaid juhtis tähelepanu Töötukassa vastuses sisalduvale sisulisele ebakohasusele ning sellega seoses põhjendas veelkord oma seisukohta, et nõutav ei saa olla isikliku sõiduauto kasutamine, vaid Töötukassa selgitustest tuleb esile vaid see, miks on vajalik sõiduauto kasutamine. Seega leian, et ka avaldaja 19.11.2014 kirja puhul oli tegemist märgekirjaga ning see oli saadetud ajendatuna Töötukassa 18.11.2014 vastuse mitteammendavast sisust, sest sellest ei tulnud esile sisulist vastust avaldaja algses kirjas tõstatatud küsimusele.

51. MSVS § 5 lõike 1 järgi on adressaadil vastamise kohustus. MSVS § 5 lõikes 9 on sätestatud alused, millisel juhul adressaat võib vastamisest loobuda. Kõnealusel juhul ei esine ühtegi selles sättes esile toodud alust. Samuti ei vastanud Töötukassa avaldaja 04.11.2014 kirjale ammendavalt.

52. Eeltoodust tulenevalt olen seisukohal, et Eesti Töötukassa ei järginud avaldaja 19.11.2014 kirjale vastamata jättes pöördumistele vastamise kohustust.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise